

KS. JAN KOPIEC

**REGESTY LISTÓW BISKUPA FRANCISZKA LUDWIKA
DO RZYMU Z LAT 1683—1731
W ZBIORZE „LETTERE” W ARCHIWUM WATYKAŃSKIM**

Sylwetka Franciszka Ludwika (1664—1732) jest wdzięcznym tematem dla historyka, głównie ze względu na skomasowanie w jego rękę licznych urzędów kościelnych. Był bowiem kolejno: od 1683 r. biskupem wrocławskim, wielkim mistrzem Zakonu Niemieckiego (1694), prepozytem w Ellwangen (1694), biskupem wormackim (1702), koadiutorem (1711) a następnie arcybiskupem mogunckim (1729), arcybiskupem trewirskim (1716—1729). Oprócz tego był namiestnikiem Śląska (1685—1719), a jako arcybiskup moguncki kanclerzem Rzeszy. Pod tym względem — kumulowania tak znacznej liczby beneficjów kościelnych i łączenia z nimi stanowisk państwowych — należał niewątpliwie do kończącego się pokolenia biskupów wprawdzie potrydenckich, ale o innej, jeszcze niemal średniowiecznej mentalności i zachowaniu. Z różnych cech Franciszka Ludwika podkreślana jest jego rola jako mecenasa kultury barokowej, nie tylko na Śląsku. Dbał z pewnością o sprężystą administrację zarządzanych przez siebie biskupstw. Według stylu swej epoki był pobożnym, chociaż nie zdecydował się do końca życia na przyjęcie dalszych — poza subdiakonatem — wyższych święceń, nie mówiąc o sakrze biskupiej¹.

Poszukując materiałów do dziejów XVII i XVIII-wiecznego Kościoła śląskiego zdołałem wynotować ze zbioru „Lettere” watykańskiego Sekretariatu Stanu (stanowiącego część Archiwum Watykańskiego) 133 listy Franciszka Ludwika przeznaczone dla papieża i jego sekretarza stanu². Niemal wszystkie znajdują się w dziale „Principi” i zaledwie po 1 w „Ves-

¹ Dysponujemy już znaczną liczbą opracowań cząstkowych, z nowszych zob. N. Conrads, *Die testamentarischen Verfügungen des Kurfürsten Franz Ludwig von Pfalz-Neuburg*, *Archiv für schlesische Kirchengeschichte* 39 (1981), 97—136; K. Dola, *Opieka społeczna w księstwie nyskim za czasów biskupa Franciszka Neuburga (1683—1732) i jej reorganizacja w 1725 roku*, *Studia teologiczno-historyczne Śląska Opolskiego* 9 (1982), 19—46. Tutaj też zestawiona wcześniejsza literatura.

² Por. H. Fokciński — T. Zdziech, *Archivum Secretum Vaticanum*, w: *Informationes*. Biuletyn Papieskiego Instytutu Studiów Kościelnych, Rzym — Warszawa 1 (1976), 27.

covi e Prelati" oraz „Particolari” Wydaje się, że przy dużej już ilości wy-cinkowych artykułów, przyczynków i różnych dodatków także wykaz re-gestów listów naszego biskupa z jednego zbioru będzie kolejną pomocą na drodze do ciągle jeszcze nie zrealizowanej syntezy zarówno jego bio-grafii, jak również obrazu Kościoła w diecezjach zarządzanych przez Franciszka Ludwika. Oczywiście, rewelacji w nich nie ma, ale samo zorientowanie się w zakresie spraw, z jakimi zwracał się biskup do Rzy-mu, może odsłonić część jego osobowości oraz problemów, z jakimi miały do czynienia Kościoły lokalne, związane z osobą wielmoży nad-reńskiego. Nadto — i to uważam za cenną możliwość dla dalszych ba-dań naukowych — listy owe rzucić mogą nieco światła na itinerarium biskupa. Bowiem jest rzeczą oczywistą, że przy skupieniu w swym ręku zarządu tak rozległych i odległych od siebie diecezji musiał on, niestety, zrezygnować z mocno podkreślanej już przez Sobór Trydencki i rozu-mianej dosłownie zasady rezydencji³. Jest też zrozumiałe, że niniejszy ze-staw listów nie może pretendować do całościowej wizji tego zagadnienia, ale stanowić może niejako wstęp do dalszych poszukiwań w innych zbio-rach i refleksji nad nimi.

Dysponując w niniejszym zestawieniu 130 dokładnymi danymi doty-czącymi aktualnego miejsca pobytu nadawcy (3 listy są uszkodzone i unie-możliwiają określenie daty listu i miejsca nadania) możemy podać: z Wrocławia było datowanych 59 listów, z Nysy 22 — razem więc z te-renu diecezji wrocławskiej 81 listów (62,3%). Na inne miejscowości, zwią-zane z beneficjami i rodowymi posiadłościami Franciszka Ludwika przy-pada: Koblencja 10, Düsseldorf, Ehrenbreitstein i Wiedeń po 6, Ellwan-gen 4, po 2 z Dordrechtu, Kolonii, Moguncji, Neuburga i Wormacji, po 1 wysłał z Lagendorf, Linzu, Mannheim, Morgentheim, Passawy, Schwet-zingen i Trewiru. Już ten zestaw może być interesujący⁴.

Do papieży zostało skierowanych 91 listów, 42 zaś do kardynałów — sekretarzy stanu. Bywało też, że w tej samej sprawie i datowane tego sa-mego dnia kierowane były listy do papieża i sekretariatu stanu.

Pod względem treści przeważały życzenia bożonarodzeniowe i nowo-roczone — takich listów jest aż 51. Kilka listów to pisma gratulacyjne dla papieży, wstępujących na Stolicę Piotrową za czasów Franciszka Ludwi-ka. Inne zawierają podziękowania i sugestie w sprawach osobistych,

³ Pojęcie rezydencji nie było widocznie traktowane rygorystycznie, skoro np. w procesie informacyjnym w 1711 r. dla Franciszka Ludwika postulowanego jako koadiutora mogunckiego świadkowie zeznawali: Ordinarie resedit in sua Dio-ecesi Vratislaviensi, et hoc scio, quia a multis audivi, et egomet a 4 annis vidi (Antonius de Weltzen) czy: Ego visi ipsum per multos annos ibi (t. we Wrocławiu) residentem, et hoc etiam ab aliis audivi, nisi ex legitima causa debuerit esse absens (Franciscus de Rumell), ASV, Arch. Nunz. di Vienna — Processi canonici 323. Podobnie nie widziano niewłaściwości i w 1716 r., gdy postulowany by na ko-lejne biskupstwo do Trewiru: J. de Stadel podał: Egli e stato sempre residente appreso de sue Chiese cioe hora in Vratislavia hora in Magonza et hora in Vormatia, evetto alcune volte che e andato in Vienna per interessi delle sudette sue Chiese. Podobnie inni, — ASV, Proc. Datariae 93, f. 156 r.

⁴ To tylko listy z zasobów Sekretariatu Stanu. Inne urzędy papieskie z pew-nością będą takowe również posiadały, jak np. Archiwum Kongregacji Ewangeliza-cji Ludów (nie będące częścią Archiwum Watykańskiego), gdzie są listy z prośbą o udzielenie różnych uprawnień, jak rozgrzeszenie od herezji, przeszkód małżeń-skich z lat 1704, 1707, 1708, 1713 i in.

związanych z jego urzędami kościelnymi. Nadto często obecne były sprawy beneficjalne czy kwestie jurysdykcji metropolitalnej w Trewirze — to wszystko typowy przedmiot zabiegów najwyższych władz kościelnych w Rzymie od czasów średniowiecza. Zresztą z poniższych regestów można się zorientować w materii listów, traktujących o problemach z diecezji wrocławskiej, wormackiej, trewirskiej i innych, gdzie osoba biskupa odgrywała ważną rolę.

Listy kierowane do Rzymu biskup podpisywał najczęściej jako „comes palatinus” (włoskie: conte palatino), bardzo rzadko używając identyfikacji z urzędem biskupa diecezjalnego. Kilka razy dodatkowo dopisał: administrator wrocławski i wormacki, a jako arcybiskup trewirski: arcybiskup-elektor. Czy za tym kryje się przejaw świadomości Franciszka Ludwika jako człowieka Kościoła na stanowisku duchownym, czy raczej możnowładcy świeckiego, czy to zwykły przypadek — może dalsze badania dorzucą nieco dowodów.

Nasuwa się także przekonanie, że listów naszego biskupa do Rzymu musiało jednak być więcej. Chyba — dla przykładu — każdego roku na Boże Narodzenie i Nowy Rok posyłał życzenia papieżowi, a brakuje takich z kilku lat; zachowały się listy postulacyjne dla 3 sufraganów wrocławskich z tego okresu, a brakuje dla czwartego (D. Sommerfelda); nie znalazłem w zbiorze „Lettere” listów z okresu od grudnia 1716 do marca 1719, a wydaje się rzeczą wątpliwą, by biskup przez tak długi czas milczał. Przykładów można mnożyć. Nie wykluczone, że trudne warunki i dzieje zasobów Archiwum Watykańskiego są w pewnej mierze wyjaśnieniem tego stanu rzeczy⁵.

REGESTY⁶

1. 1683, 25 VII Passawa, do papieża Innocentego XI, j. łaciński. Podziękowanie za nominację na biskupstwo wrocławskie. Sygn.: Lett. Princ. 110 f. 49 r. — 50 r.
2. 1683, 24 IX Neuburg, do papieża Innocentego XI, j. łaciński. Jeszcze raz podziękowanie za otrzymanie biskupstwa wrocławskiego w imieniu własnym i całej rodziny. Sygn.: Lett. Princ. 111 f. 312 r.—v.
3. 1683, 11 XI Neuburg, do papieża Innocentego XI, j. łaciński. Podziękowanie za otrzymaną dyspensę od przyjęcia święceń wyższych na czas swej małoletności. Sygn.: Lett. Princ. 110 f. 95 r.—v.
4. 1683, 14 XII Düsseldorf, do papieża Innocentego XI, j. włoski. Życzenia bożonarodzeniowe i noworoczne. Sygn.: Lett. Princ. 111 f. 474 r.
5. 1683, 14 XII Düsseldorf, do kard. A. Cybo⁷, j. włoski. Życzenia bożonarodzeniowe i noworoczne. Sygn.: Lett. Princ. 110 f. 125 r.
6. 1684, 25 III Düsseldorf, do papieża Innocentego XI, j. włoski. Podziękowanie za otrzymane uprawnienie dokonywania — w łączności z administratorem diecezji — obsady beneficjów kościelnych na czas swej małoletności.

⁵ Szczególnie katastrofalne okazało się dla zasobów Archiwum Watykańskiego ich wywiezienie przez Napoleona do Francji i ich rewindykacja do Rzymu w 1816 r.

⁶ Zestawienie regestów w porządku chronologicznym według daty listów, dalej podano miejsce nadania, adresata, język listów, regest i sygnaturę, dla ułatwienia w odnalezieniu oryginałów w Archiwum Watykańskim.

⁷ Kard. Alderanus Cybo, zm. 1700, przew. Sygnatury.

- Sygn.: Lett. Princ. 113 f. 112 r. — 113 r.
7. 1684, 25 **III Düsseldorf**, do kard. A. Cybo, j. włoski.
Podziękowanie za uprawnienie jak w nr. 6.
Sygn.: Lett. Princ. 113 f. 100 r.
  8. 1684, 14 **XII Wiedeń**, do papieża Innocentego XI, j. łaciński.
Życzenia bożonarodzeniowe i noworoczne.
Sygn.: Lett. Princ. 113 f. 577 r. — 578 r.
  9. 1685, 16 **I Wrocław**, do kard. P. Ottoboni⁸, j. włoski.
Powiadomienie o objęciu urzędu namiestnika Śląska.
Sygn.: Lett. Princ. 211 f. 333 r.
  10. 1685, 23 **I Wrocław**, do papieża Innocentego XI, j. łaciński.
O administracji diecezji i objęciu urzędu namiestnika Śląska.
Sygn.: Lett. Princ. 114 f. 36 r. — 37 r.
  11. 1686, 1 **XII Wrocław**, do papieża Innocentego XI, j. łaciński.
W sprawie kanonikatu w kapitule katedralnej w Münster.
Sygn.: Lett. Princ. 115 f. 559 r.—v.
  12. 1686, 8 **XII Wrocław**, do papieża Innocentego XI, j. łaciński.
Życzenia bożonarodzeniowe.
Sygn.: Lett. Princ. 115 f. 586 r.—v.
  13. 1686, 8 **XII Wrocław**, do kard. P. Ottoboni, j. włoski.
Życzenia bożonarodzeniowe.
Sygn.: Princ. Lett. 221 f. 338 r.
  14. 1687, 15 **XII Kolonia**, do papieża Innocentego XI, j. łaciński.
Życzenia bożonarodzeniowe i noworoczne.
Sygn.: Lett. Princ. 116 f. 422 r.—v.
  15. 1687, 15 **XII Kolonia**, do kard. A. Cybo, j. włoski.
Życzenia bożonarodzeniowe.
Sygn.: Lett. Princ. 117 f. 122 r.
  16. 1688, 10 **XII Wrocław**, do papieża Innocentego XI, j. łaciński.
Życzenia bożonarodzeniowe i noworoczne.
Sygn.: Lett. Princ. 118 f. 329 r. — 393 v.
  17. 1689, 22 **X Düsseldorf**, do papieża Aleksandra VIII, j. łaciński.
Gratulacje z okazji elekcji papieskiej.
Sygn.: Lett. Princ. 119 f. 312 r. — 313 r.
  18. 1689, 13 **XII Dordrecht**, do papieża Aleksandra VIII, j. łaciński.
Życzenia bożonarodzeniowe.
Sygn.: Lett. Princ. 119 f. 467 r.—v.
  19. 1689, 15 **XII Dordrecht**, do kard. P. Ottoboni, j. włoski.
Życzenia bożonarodzeniowe.
Sygn.: Lett. Princ. 209 f. 154 r.
  20. 1690, 8 **XII Wrocław**, do papieża Aleksandra VIII, j. łaciński.
Życzenia bożonarodzeniowe.
Sygn.: Lett. Princ. 120 f. 399 r.—v.
  21. 1690, 8 **XII Wrocław**, do kard. P. Ottoboni, j. włoski.
Życzenia bożonarodzeniowe.
Sygn.: Lett. Princ. 209 f. 155 r.
  22. 1691, 18 **VIII Linz**, do papieża Innocentego XII, j. łaciński.
Gratulacje z okazji elekcji papieskiej.
Sygn.: Lett. Princ. 121 f. 327 r. — 328 r.
  23. 1691, ? **XII ?** do papieża Innocentego XII, j. łaciński.
Życzenia bożonarodzeniowe i noworoczne wraz z gratulacjami z okazji zwycięstwa nad Turkami.
Sygn.: Lett. Princ. 121 f. 515 r.—v.
Uszkodzona datacja.
  24. 1692, 12 **XII Wrocław**, do papieża Innocentego XII, j. łaciński.
Życzenia bożonarodzeniowe.
Sygn.: Lett. Princ. 112 f. 171 r. — 172 r.
  25. 1693, 8 **II Wrocław**, do papieża Innocentego XII, j. łaciński.
Po śmierci sufragana K. F. Neandra, który był administratorem in spirituali-

⁸ Kard. Pietro Ottoboni, zm. 1740, wicekanclerz Św. Kościoła.

- bus, biskup prosi, by jako prawie 30-letni mógł sam sprawować także zarząd diecezji in spiritualibus.
Sygn.: Lett. Princ. 123 f. 58 r. — 60 r.
26. 1693, 12 IV **Wrocław**, do papieża Innocentego XII, j. łaciński.
Podziękowanie za otrzymanie administracji in spiritualibus.
Sygn.: Lett. Princ. 123 f. 137 r. — 138 r.
27. 1693, 15 VIII **Wiedeń**, do papieża Innocentego XII, j. łaciński.
Postulacja Jana Brunettiego na sufragana wrocławskiego.
Sygn.: Lett. Princ. 123 f. 247 r.—v.
28. 1693, 30 XI **Nysa**, do papieża Innocentego XII, j. łaciński.
W sprawie obsadzenia kanonikatu w Liege.
Sygn.: Lett. Princ. 123 f. 360 r.—v.
29. 1693, 30 XI **Nysa**, do kard. F. Spada⁹, j. włoski.
W sprawie obsadzenia kanonikatu w Liege.
Sygn.: Lett. Princ. 123 f. 359 r.—v.
30. 1693, 12 XII **Wrocław**, do papieża Innocentego XII, j. łaciński.
Życzenia bożonarodzeniowe.
Sygn.: Lett. Princ. 123 f. 396 r. — 397 r.
31. 1693, 12 XII **Wrocław**, do kard. F. Spada, j. włoski.
Życzenia bożonarodzeniowe.
Sygn.: Lett. Princ. 123 f. 396 r.
32. 1694, 20 XII **Wrocław**, do papieża Innocentego XII, j. łaciński.
Życzenia bożonarodzeniowe.
Sygn.: Lett. Princ. 124 f. 439 r.—v.
33. 1696, 10 V **Wiedeń**, do papieża Innocentego XII, j. łaciński.
Podziękowanie za zatwierdzenie jako wielkiego mistrza zakonu krzyżackiego.
Sygn.: Lett. Princ. 126 f. 211 r. — 212 r.
34. 1696, 10 V **Wiedeń**, do kard. F. Spada, j. włoski.
Podziękowanie za wyświadczone usługi.
Sygn.: Lett. Princ. 126 f. 208 r.
35. 1696, 12 XII **Wrocław**, do papieża Innocentego XII, j. łaciński.
Życzenia bożonarodzeniowe.
Sygn.: Lett. Princ. 126 f. 525 r.—v.
36. 1697, 12 XII **Wrocław**, do papieża Innocentego XII, j. łaciński.
Życzenia bożonarodzeniowe.
Sygn.: Lett. Princ. 127 f. 385 r.—v.
37. 1697, 12 XII **Wrocław**, do kard. F. Spada, j. włoski.
Życzenia bożonarodzeniowe.
Sygn.: Lett. Princ. 127 f. 383 r.
38. 1698, 12 XII **Wrocław**, do papieża Innocentego XII, j. łaciński.
Życzenia bożonarodzeniowe.
Sygn.: Lett. Princ. 128 f. 305 r.—v.
39. 1699, 4 VI **Wrocław**, do kard. F. Spada, j. włoski.
W sprawie obsady kanonikatu w Münster.
Sygn.: Lett. Princ. 129 f. 139 r.
40. 1700, 18 XII **Wrocław**, do papieża Klemensa XI, j. łaciński.
Gratulacje z okazji elekcji papieskiej.
Sygn.: Lett. Princ. 130 f. 328 r. — 329 r.
41. 1700 (?) do papieża Klemensa XI, j. łaciński.
Życzenia bożonarodzeniowe.
Sygn.: Lett. Princ. 130 f. 344 r.—v.
42. 1701, 27 VI **Wrocław**, do papieża Klemensa XI, j. łaciński.
W sprawach zakonu krzyżackiego, którego jest mistrzem.
Sygn.: Lett. Princ. 131 f. 217 r. — 218 r.
43. 1702, 22 V **Wrocław**, do papieża Klemensa XII, j. łaciński.
W sprawie wakującej prepozytury w kapitule w Münster.
Sygn.: Lett. Princ. 132 f. 94 r. — 95 v.
44. 1702, 7 XI **Nysa**, do papieża Klemensa XI, j. łaciński.
W sprawie prepozytury w kapitule w Eichstätt.
Sygn.: Lett. Princ. 132 f. 259 r. — 260 r.

⁹ Kard. Fabrizio Spada, zm. 1717, camerarius Św. Kolegium.

45. 1702, 12 XII Wrocław, do papieża Klemensa XI, j. łaciński.
Życzenia bożonarodzeniowe.
Sygn.: Lett. Princ. 132 f. 284 r.—v.
46. 1703, 19 III Wrocław, do papieża Klemensa XI, j. łaciński.
W sprawie obsadzenia prepozytury w kapitule w Eichstätt.
Sygn.: Lett. Princ. 132 f. 90 r. — 91 r.
47. 1703, 19 III Wrocław, do kard. F. Paolucci¹⁰, j. włoski.
W sprawie obsadzenia prepozytury w kapitule w Eichstätt (por. nr 46).
Sygn.: Princ. Lett. 133 f. 89 r.
48. 1703, 26 II Wrocław, do papieża Klemensa XI, j. łaciński.
Postulacja Franciszka Barbo na sufragana wrocławskiego.
Sygn.: Lett. Princ. 133 f. 95 r. — 96 r.
49. 1703, 5 XII Wiedeń, do papieża Klemensa XI, j. łaciński.
Podziękowanie za list papieski w sprawie akcji misjonarskiej wśród protestantów w Palatynacie.
Sygn.: Lett. Princ. 133 f. 275 r. — 276 r.
50. 1703, 12 XII Wrocław, do papieża Klemensa XI, j. łaciński.
Życzenia bożonarodzeniowe.
Sygn.: Lett. Princ. 133 f. 306 r.—v.
51. 1704, 12 XII Wrocław, do papieża Klemensa XI, j. łaciński.
Życzenia bożonarodzeniowe.
Sygn.: Lett. Princ. 134 f. 198 r. — 199 r.
52. 1704, 12 XII Wrocław, do kard. F. Paolucci, j. włoski.
Życzenia bożonarodzeniowe.
Sygn.: Lett. Princ. 134 f. 197 r.
53. 1705, 12 XII Wrocław, do papieża Klemensa XI, j. łaciński.
Życzenia bożonarodzeniowe.
Sygn.: Lett. Princ. 135 f. 231 r. + 234 r.
54. 1706, 24 IV Wrocław, do kard. F. Paolucci, j. włoski.
W sprawie klasztoru w Trzebnicy i sporów narodowościowych na tle wyboru nowej opatki. Dołączony status facti: historyczny wywód zaistniałej sytuacji (j. łaciński).
Sygn.: Lett. Princ. 136 f. 77 r. — 83 r.
55. 1706, 2 VI Wrocław, do papieża Klemensa XI, j. łaciński.
W sprawie zagrożeń praw Kościoła ze strony świeckich.
Sygn.: Lett. Princ. 136 f. 138 r. — 141 r.
56. 1706, 8 VIII Wrocław, do papieża Klemensa XI, j. łaciński.
Pochwała niejako Antoniego Rasponus, któremu biskup wiele zawdzięcza w załatwianiu różnych spraw.
Sygn.: Lett. Princ. 136 f. 263 r.—v.
57. 1706, 8 VIII Wrocław, do kard. F. Paolucci(?), j. włoski.
W sprawie jak nr 56.
Sygn.: Lett. Princ. 136 f. 264 r.—v.
58. 1706, 12 XII Wrocław, do papieża Klemensa XI, j. łaciński.
Życzenia bożonarodzeniowe.
Sygn.: Lett. Princ. 136 f. 286 r. — 387 r.
59. 1706, 12 XII Wrocław, do kard. F. Paolucci, j. włoski.
Życzenia bożonarodzeniowe.
Sygn.: Lett. Princ. 136 f. 385 r.—v.
60. 1707, 12 XII Wrocław, do papieża Klemensa XI, j. łaciński.
Życzenia bożonarodzeniowe.
Sygn.: Lett. Princ. 137 f. 234 r.—v.
61. 1708, 20 VIII Mergentheim, do papieża Klemensa XI, j. łaciński.
O pracy duszpasterskiej w diecezjach mu powierzonych.
Sygn.: Lett. Princ. 138 f. 223 r.—v.
62. 1708, 29 XI Wrocław, do kard. F. Paolucci, j. włoski.
W sprawie obsady kanoników w Ellwangen i Eichstätt.
Sygn.: Lett. Princ. 138 f. 285 r.—v.
63. 1708, 29 XI Wrocław, do kard. F. Paolucci, j. włoski.
W sprawie kanonikatu w Eichstätt dla barona K. de Freyberg.

¹⁰ Kard. Fabrizio Paolucci, zm. 1726, camerarius Św. Kolegium.

- Sygn.: Lett. Princ. 138 f. 286 r.—v.
64. 1708, 10 XII Wrocław, do papieża Klemensa XI, j. łaciński.
Prokura dla Pawła Lutiusa udającego się w imieniu biskupa z wizytą „ad limina” z diecezji wrocławskiej.
Sygn.: Lett. Princ. 138 f. 314 r. — 315 r.
65. 1708, 12 XII Wrocław, do papieża Klemensa XI, j. łaciński.
Życzenia bożonarodzeniowe.
Sygn.: Lett. Princ. 138 f. 322 r.—v.
66. 1708, 12 XII Wrocław, do kard. F. Paolucci, j. włoski.
Życzenia bożonarodzeniowe.
Sygn.: Lett. Princ. 138 f. 323 r.
67. 1709, 12 XII Moguncja, do papieża Klemensa XI, j. łaciński.
Życzenia bożonarodzeniowe,
Sygn.: Lett. Princ. 140 f. 237 r.—v.
68. 1709, 13 XII Wrocław, do kard. Paolucci, j. włoski.
W dalszym ciągu o sporach narodowościowych w klasztorze trzebnickim.
Sygn.: Lett. Princ. 140 f. 13 r. — 14 r.
69. 1710, 28 VIII Düsseldorf, do kard. F. Paolucci, j. włoski.
Pochwała kanonika Pawła Lutiusa, który załatwił biskupowi wiele spraw.
Sygn.: Lett. Princ. 140 f. 349 r.—v.
70. 1710, 10 XII Wrocław, do papieża Klemensa XI, j. łaciński.
Życzenia bożonarodzeniowe.
Sygn.: Lett. Princ. 140 f. 396 r.—v.
71. 1711, 12 I Nysa, do kard. U. Gozzadini¹¹, j. włoski.
Życzenia bożonarodzeniowe.
Sygn.: Lett. Princ. 140 f. 426 r.—v.
72. 1711, 1 II Wrocław, do kard. F. Paolucci, j. włoski.
W sprawie seminarium w Linzu dla pracowników misyjnych.
Sygn.: Lett. Princ. 140 f. 434 r.
73. 1711, 2 II Wrocław, do papieża Klemensa XI, j. łaciński.
W sprawie seminarium w Linzu: biskup jest gotów utrzymywać z funduszków zakonu 1 alumna dla potrzeb misji w Prusach.
Sygn.: Lett. Princ. 140 f. 438 r. — 439 r.
74. 1711, 31 III Wiedeń, do papieża Klemensa XI, j. łaciński.
W sprawie kapucynów z prowincji bawarskiej.
Sygn.: Lett. Princ. 276 f. 252 r. — 253 r.
75. 1711, 12 XII Wrocław, do papieża Klemensa XI, j. łaciński.
Życzenia bożonarodzeniowe.
Sygn.: Lett. Princ. 276 f. 425 r. — 426 r.
76. 1711, 29 XII Nysa, do papieża Klemensa XI, j. łaciński.
W sprawie kanonikatu u św. Marcina w Wormacji.
Sygn.: Lett. Princ. 276 f. 462 r. — 463 r.
77. 1712, 12 XII Wrocław, do papieża Klemensa XI, j. łaciński.
Życzenia bożonarodzeniowe.
Sygn.: Lett. Princ. 213 f. 504 r.—v.
78. 1713, 12 XII Wrocław, do papieża Klemensa XI, j. łaciński.
Życzenia bożonarodzeniowe.
Sygn.: Princ. Lett. 214 f. 454 r. — 455 r.
79. 1714, 15 XII Wrocław, do papieża Klemensa XI, j. łaciński.
Życzenia bożonarodzeniowe.
Sygn.: Lett. Princ. 215 f. 431 r.—v.
80. 1715, 10 VII Wrocław, do papieża Klemensa XI, j. łaciński.
Zapewnia o oddaniu mieszkańców swych diecezji St. Apostolskiej w obliczu wojen z Turcją.
Sygn.: Lett. Princ. 216 f. 172 r.—v.
81. 1715, 15 XII Wrocław, do papieża Klemensa XI, j. łaciński.
Życzenia bożonarodzeniowe i noworoczne.
Sygn.: Lett. Princ. 216 f. 282 r.—v.
82. 1716, 31 VIII Nysa, do kard. F. Paolucci, j. włoski.
Pochwała dla jezuity Jerzego Loferer, pracującego w diecezji wormackiej.

¹¹ Kard. Ulisse Gozzadini, zm. 1728, sekretarz stanu.

- Sygn.: Lett. Princ. 217 f. 160 r.—v.
83. 1716, 10 X Nysa, do papieża Klemensa XI, j. łaciński.
Prośba o zatwierdzenie wyborów kapitulnych na abpa trewirskiego.
Sygn.: Lett. Princ. 217 f. 193 r. — 194 v.
84. 1716, XII ? do papieża Klemensa XI, j. łaciński.
Życzenia bożonarodzeniowe.
Sygn.: Lett. Princ. 217 f. 247 r. — 248 r.
Uszkodzona datacja i miejsce nadania.
85. 1719, 16 III Ehrenbreitstein, do papieża Klemensa XI, j. łac.
W sprawie Umberta Wolff, kanonika kolegiaty św. Marcina Meinfeld w diec. trewirskiej, podejrzanego o sprzyjanie jansenizmowi.
Sygn.: Lett. Princ. 219 f. 269 r. — 271 r.
86. 1719, 16 III Ehrenbreitstein, do kard. F. Paolucci, j. włoski.
W sprawie jak nr 85.
Sygn.: Lett. Princ. 219 f. 268 r.—v.
87. 1719, 13 VII Ehrenbreitstein, do papieża Klemensa XI, j. łac.
W sprawie prowizji kanonickiej dla Alberta Kirzera w kolegiacie Św. Kastora w archidiecezji trewirskiej.
Sygn.: Lett. Princ. 219 f. 333 r. — 334 r.
88. 1719, 30 XI Nysa, do papieża Klemensa XI, j. łaciński.
W sprawie przeprowadzonej redukcji kościołów w Palatynacie, szczególnie w Heidelbergu i pracy rekatołicyzacyjnej.
Sygn.: Princ. 219 f. 421—424 r.
89. 1719, 15 XII Nysa, do kard. F. Paolucci, j. włoski.
Życzenia bożonarodzeniowe.
Sygn.: Lett. Particolari 121, f. 736 r.
90. 1719, 20 XII Nysa, do papieża Klemensa XI, j. łaciński.
Życzenia z okazji 20-lecia pontyfikatu.
Sygn.: Lett. Princ. 219 f. 510 r.—v.
91. 1720, 22 I Nysa, do papieża Klemensa XI, j. łaciński.
W sprawie trudności z protestantami w diec. wormackiej.
Sygn.: Lett. Princ. 220 f. 15 r. — 17 v.
92. 1720, 30 I Nysa, do papieża Klemensa XI, j. łaciński.
W kwestii jurysdykcji metropolitalnej Trewiru.
Sygn.: Lett. Princ. 220 f. 22 r. — 24 v. (Kopia: 27 r. — 29 r.).
93. 1720, 29 IV Nysa, do papieża Klemensa XI, j. łaciński.
Jeszcze w sprawach jurysdykcji metropolitalnej abpa Trewiru.
Sygn.: Lett. Princ. 220 f. 168 r. — 171 v.
94. 1720, 15 XII Nysa, do papieża Klemensa XI, j. łaciński.
Życzenia bożonarodzeniowe.
Sygn.: Lett. Princ. 220 f. 414 r.—v.
95. 1721, 30 IX Schwetzingen, do papieża Innocentego XIII, j. wł.
W sprawie swego brata Karola, elektora Palatynatu.
Sygn.: Lett. Princ. 221 f. 288 r.—v.
96. 1721, X Ellwangen, do kard. J. Spinula¹², j. włoski.
Podziękowanie za załatwienie kwestii dla Antoniego Palm z archidiecezji trewirskiej.
Sygn.: Lett. Vescovi 137 f. 140 r.—v.
97. 1721, 19 XII Ehrenbreitstein, do papieża Innocentego XIII, j. łaciński.
Życzenia noworoczne.
Sygn.: Lett. Princ. 220 f. 411 r. — 412 r.
98. 1722, 15 XII Wrocław, do papieża Innocentego XIII, j. łaciński.
Życzenia bożonarodzeniowe.
Sygn.: Lett. Princ. 222 f. 238 r.—v.
99. 1723, 21 VI Wrocław, do papieża Innocentego XIII, j. łaciński.
Podziękowanie za brewe papieskie w sprawie klasztoru Orveiller w archidiecezji trewirskiej.
100. 1723, 22 X Langendorf, do papieża Innocentego XIII, j. łaciński.
Sprawa jurysdykcji metropolitalnej arcybiskupa trewirskiego w prowincji Luksemburg.

¹² Kard. Giorgio Spinula, zm. 1739, sekretarz stanu.

- Sygn.: Lett. Princ. 222 f. 444 r. — 445 v.
101. 1723, 15 XII Nysa, do papieża Innocentego XIII, j. łaciński.
Życzenia bożonarodzeniowe.
Sygn.: Lett. Princ. 222 f. 511 r.—v.
102. 1724, 26 VII Ellwangen, do papieża Benedykta XIII, j. łaciński.
Gratulacje z okazji elekcji papieskiej.
Sygn.: Lett. Princ. 224 f. 515 r.—v.
103. 1724, 12 IX Wormacja, do papieża Benedykta XIII, j. łaciński.
W sprawie klasztoru Orveiller w archidiecezji trewirskiej.
Sygn.: Lett. Princ. 224 f. 576 r. — 577 r.
104. 1724, 12 IX Wormacja, do papieża Benedykta XIII, j. łaciński.
W sprawie jurysdykcji metropolitalnej arcybiskupa trewirskiego.
Sygn.: Lett. Princ. 144 f. 47 r. — 48 r.
105. 1724, 15 XII Koblencja, do papieża Benedykta XIII, j. łaciński.
Jeszcze raz życzenia dla papieża w Roku Świętym wraz z podziękowaniem za protekcję biskupstw i zakonu.
Sygn.: Lett. Princ. 224 f. 804 r. — 805 r.
106. 1725, 8 IV, Trewir, do papieża Benedykta XIII, j. łaciński.
Potwierdzenie otrzymania listu papieskiego z 27 III o wizytacji papieskiej klasztoru Orveiller.
Sygn.: Lett. Princ. 223 f. 274 r. — 275 r.
107. 1725, 26 X Nysa, do papieża Benedykta XIII, j. łaciński.
W sprawie jurysdykcji metropolitalnej arcybiskupa trewirskiego.
Sygn.: Lett. Princ. 143 f. 216 r. — 218 r.
108. 1725, 26 X Nysa, do kard. F. Paolucci, j. włoski.
W sprawie jurysdykcji metropolitalnej arcybiskupa trewirskiego jak nr 107.
Sygn.: Lett. Princ. 143 f. 216 r.—v.
109. 1726, 7 I Wrocław, do kard. ?, j. włoski.
Nadal w kwestiach metropolii trewirskiej.
Sygn.: Lett. Princ. 143 f. 247 r.—v.
110. 1726, 28 II Wrocław, do kard. F. Paolucci, j. włoski.
Podziękowanie za załatwienie sprawy przez agenta Sebastiana Battistini w Rzymie.
Sygn.: Lett. Princ. 144 f. 317 r.—v.
111. 1726, 12 X Nysa, do papieża Benedykta XIII, j. łaciński.
Polecenie barona Francesco de Schünaw.
Sygn.: Lett. Princ. 225 d. 207 r.—v.
112. 1726, 12 X Nysa, do mons. Lercari¹³, j. włoski.
Polecenie barona Francesco de Schönaw, jak nr 111.
Sygn.: Lett. Princ. 114 f. 375 r.
113. 1726, 1 XI Nysa, do papieża Benedykta XIII, j. łaciński.
W sprawie barona de Twickel, nowo wybranego prepozyta w Münster.
Sygn.: Lett. Princ. 144 f. 385 r. — 386 r.
114. 1726, 15 XII Nysa, do papieża Benedykta XIII, j. łaciński.
Życzenia bożonarodzeniowe.
Sygn.: Lett. Princ. 223 f. 470 r.—v.
115. 1727, 13 V Mannheim, do kard. N. Lercari, j. włoski.
W sprawie Jana barona Reccordin i uzyskania dla niego dyspens na prebendy w Passawie i Ratzbonie.
Sygn.: Lett. Princ. 144 f. 596 r.
116. 1727, 17 V Koblencja, do papieża Benedykta XIII, j. łaciński.
Prezenta na archidiakoniat w kapitule wrocławskiej dla barona de Fragstein.
Sygn.: Lett. Princ. 144 f. 600 r.—v.
117. 1727, 13 VI Ehrenbreitstein, do papieża Benedykta XIII, j. łaciński.
Prośba o dyspensę, by mógł nadawać beneficja w miesiące papieskie.
Sygn.: Lett. Princ. 223 f. 527 r.—v.
118. 1727, 16 VI Koblencja, do kard. N. Lercari, j. włoski.
Prośba o indult 5-letni na obsadę beneficjów papieskich.
Sygn.: Lett. Princ. 144 f. 612 r.
119. 1727, 22 VIII Koblencja, do kard. N. Lercari, j. włoski.

¹³ Kard. Niccolo L e r c a r i, zm. 1757, sekretarz stanu.

- Podziękowanie za brewe w sprawie jak nr 117 i 118 z 2 VIII.
Sygn.: Lett. Princ. 144 f. 659 r.
120. **1728, 25 V Koblencja**, do kard. Lercari, j. włoski.
W sprawie obsady kanonikatu we Wrocławiu dla Ferdynanda de Secau. Dołączona kopia listu kapituły do swego biskupa datowanego Wrocław, 20 V 1728.
Sygn.: Lett. Princ. 145 f. 156 r.
121. **1728, 28 X Ellwangen**, do papieża Benedykta XIII, j. łaciński.
Nie wyraża swej zgody dla planu utworzenia odrębnego biskupstwa w Luksemburgu.
Sygn.: Lett. Princ. 145 f. 303 r.
122. **1728, 28 X Ellwangen**, do kard. N. Lercari, j. włoski.
Jak w nr. 121.
Sygn.: Lett. Princ. 145 f. 301 r.
123. **1728, 9 XII Koblencja**, do papieża Benedykta XIII, j. łaciński.
Życzenia bożonarodzeniowe.
Sygn.: Lett. Princ. 226 f. 473 r.
124. **1728, 10 XII Koblencja**, do kard. N. Lercari, j. włoski.
Życzenia bożonarodzeniowe.
Sygn.: Lett. Princ. 145 f. 339 r.
125. **1729, 2 II Ehrenbreitstein**, do pap. Benedykta XIII, j. łaciński.
W sprawie ustąpienia z abpstwa trewirskiego i przeniesienia się do Moguncji, gdzie był koadiutorem, po śmierci abpa mog.
Sygn.: Lett. Princ. 145 f. 397 r.—v.
126. **1729, 2 II Ehrenbreitstein**, do kard. N. Lercari, j. włoski.
Podziękowanie za załatwione sprawy w Rzymie przez agenta biskupa adwokata Fargua (związane z przeniesieniem do Moguncji).
Sygn.: Lett. Princ. 145 f. 398 r.
127. **1729, 4 III Koblencja**, do kard. N. Lercari, j. włoski.
Nadal w kwestiach przeniesienia do Moguncji.
Sygn.: Lett. Princ. 145 f. 419 r.
128. **1729, 11 III Koblencja**, do papieża Benedykta XIII, j. łaciński.
W sprawach zarządu archidiecezją moguncką.
Sygn.: Lett. Princ. 226 f. 666 r.—v.
129. **1730, 1 VIII Moguncja**, do papieża Klemensa XII, j. łaciński.
Gratulacje z okazji elekcji papieskiej.
Sygn.: Lett. Princ. 223 f. 740 r.—v.
130. **1730, 10 X Nysa**, do kard. A. Banchieri¹⁴, j. włoski.
W sprawie niejakiego Federico Floramonti.
Sygn.: Lett. Princ. 146 f. 101 r.
131. **1730, 17 X Nysa**, do kard. Banchieri, j. włoski.
Poparcie A. di Roll na prebendy w Bazylei, Freising i Strassburgu.
Sygn.: Lett. Princ. 146 f. 111 r.
132. **1730, 1 XII Nysa**, do papieża Klemensa XII, j. łaciński.
Życzenia bożonarodzeniowe.
Sygn.: Lett. Princ. 227 f. 138 r.—v.
133. **1731, 1 XII Nysa**, do papieża Klemensa XII, j. łaciński.
Życzenia bożonarodzeniowe.
Sygn.: Lett. Princ. 227 f. 539 r.—v. i 542 r.

¹⁴ Kard. Antonio Banchieri, zm. 1733, sekretarz stanu.